

N:o 29.

Af grefve **von Rosen**, om anslag till undersökningar angående möjligheten att genom fiskodling i större skala främja fiskets utveckling inom mellersta Sveriges Östersjöområde.

Ehuru fisket onekligen utgör en af vårt lands viktigaste naturliga tillgångar, hafva dess intressen dock långt ifrån tillvaratagits och tillgodogjorts på bästa sätt. Delvis förbisedd, delvis hänsynslöst exploaterad, lämnar fiskerinäringen mångenstädes långt ifrån den ekonomiska afkastning, den mängd af födoämnen, som borde kunna erhållas.

Man behöfver ej resa mycket i våra skärgårdar inom Östergötlands, Södermanlands, Stockholms och Uppsala län för att få höra klagomål af fiskarebefolkningen öfver minskning i tillgång på de vanligaste och viktigare skärgårdsfiskarna, gädda, abborre, id och braxen. Särdeles den förstnämnda fisken — gäddan — näst strömmingen den i dessa trakter viktigaste och mest vinstgifvande, visar en allvarsam nedgång. Orsakerna härtill äro kanske flera, hvaraf särskildt dock torde böra nämnas ett på grund af stigande pris allt intensivare drifvet fiske. Då denna fisk är mycket efterökt och då den torgförda tillgången af densamma i allmänhet ej motsvarar efterfrågan, följa häraf höga pris. Vore tillgången större, skulle detta vara till stor fördel både för den köpande allmänheten, som finge lägre pris, och för fiskarebefolkningen, som finge större fångst.

Någon rimlig orsak, hvarför icke ett rikare bestånd af förutnämnda värdefulla fisksorter skulle kunna genom lämpliga åtgärder vinnas, tyckes ej förefinnas; utan lär man tvärtom hafva stor anledning antaga, att förhållandena skulle kunna väsentligen förbättras. För att bestämma, huru detta bör ske, fordras emellertid undersökningar öfver flera förhållanden, som nu ej äro kända. Man har nämligen i själfva verket synnerligen ringa kunskap och erfarenhet rörande fiskodling i skärgårdarna, hvilkas natur och fiskeförhållanden äro högst väsentligt olika de mera undersökta insjöarnas.

Tidigare hafva sådana undersökningar med den mindre tillgång på sakkunniga arbetskrafter, som då funnos, icke kunnat eller hunnit utföras, men nu, sedan de vetenskapligt bildade fiskeritjänstemännens antal ökat genom den nya fiskeridistributionen, böra de icke uppskjutas längre än absolut är nödigt.

Visserligen kunde man tänka, att dessa undersökningar skulle kunna utföras vid eller genom den af staten understödda Södra Sveriges Fiskeriförenings anstalt vid Aneboda, men dels ägnas arbetena därstädes åtminstone ännu endast åt sötvattensfischen, utan att man ännu har sig bekant, när eller ens om de kunna utvidgas till Östersjöområdena, dels hafva de småländska och södra kustområdena helt andra klimatiska och lokala förhållanden än de norr därom belägna skärgårdarna.

De resultat, som här afses, äro ingående kännedom om möjligheten för odling i större skala af framför allt gädda, men äfven, i den mån det kan vara möjligt, af andra fisksorter, såsom id, abborre och braxen. Arbetena borde således från början inriktas på romkläckning och yngelutsläppning i stor mängd på lämpliga platser. Hvad en sådan yngelutsläppning kan innebära, är tydligt. Ehuru en gäddhona på cirka ett kilogram vid hvarje lek lägger hundra tusen romkorn eller mera, utvecklas till vuxen fisk en så obetydlig bråkdel af rommen, att stammen ej ökas. Om endast en synnerligen obetydlig del af utvecklingsmöjligheterna kunde räddas utöfver den naturliga uppväxtprocenten, måste en mycket märkbar ökning af stammen uppstå, d. v. s. en väsentlig ökning i fångsten utan skada kunna ske.

För att nå dessa resultat behöfves en noggrann kännedom om ifrågasvarande fiskars lektider på olika trakter och om läget och beskaffenheten af de för ynglets utveckling lämpligaste naturliga lekplatserna i inre och yttre delarna af skärgården. Vidare erfordras kunskap om, huru och hvarest konstgjorda lekplatser och romkläckningsplatser kunna och böra

anordnas samt beskaffenheten m. m. af kläckningsapparater m. m. Vidare behöfvas undersökningar öfver möjligheten af att på lek- eller uppfödningssplatserna anordna tillförsel af lämpliga näringsdjur såsom krustacéer, spädt fiskyngel och dylikt, samt huru skydd skall kunna anordnas för rommen och det ifrågavarande ynglet. Äfven behöfves kännedom för fiskens vandringar för bedömande af huru tätt eller glest utsläppnings- eller odlingsplatserna böra anläggas.

Arbetena härmed torde man behöfva utsträcka öfver minst tre år för att få nödig erfarenhet och kunna kontrollera de vunna resultaten på olika platser. Under det första året kunna arbetena lämpligen koncentreras till färre platser inom ett län, hvartill Södermanlands län är synnerligen lämpligt på grund af bland annat dess centrala läge och de förarbeten, som där i viss mån redan äro gjorda. Dessutom finnes där ett för ifrågavarande undersökningar utmärkt väl beläget område med öfver 25 kilometers fastlandsstränder och omkring 40 stycken holmar och skär, nämligen Hånö egendom, hvars ägare lofvat att utan ersättning upplåta sitt fiskevatten för försöken.

Då för utförandet af undersökningarna sålunda bland annat behöfvas fiskeförsök, bestämningar af maginnehållet hos fiskyngel m. fl. vetenskapliga iakttagelser och dylikt, befruktnings- och kläckningsexperiment, fodningsförsök samt märkning af fisk i stor skala m. m., så erfordras härför insiktsfull ledning af en verklig fackman, såsom distriktets fiskeriintendent eller fiskeriassistenten. Denne ledare bör, så långt sig göra låter, själf närvara och ordna detaljerna af arbetena och själf göra detaljiakttagelserna, enär det är just dessa detaljer, som utgöra det viktigaste, samt enär riktigheten af de slutledningar, som skola göras, beror på att detaljernas observeras och uppfattas rätt. Utom denne ledare erfordras ett biträde för en del enklare och ofta upprepade arbeten, hvartill någon af dem, som på senare år genomgått fiskeriskolan vid Engelsberg eller Aneboda, torde kunna lämpa sig och vara att påräkna. Två handtlangare för hela tiden samt två för delar af densamma äro äfven erforderliga.

En ganska stor uppsättning af fångstredskap, sumpar, materiell till konstgjorda yngelplatser och dylikt, till kläckningsapparater samt till märkning af fisk är äfven erforderlig. En stor del häraf, speciellt af fiskredskapen, torde kunna beräknas finnas kvar i användbart skick efter de treåriga undersökningarnas slutförande, och kunde dessa redskap sedermera öfverlämnas till k. landtbruksstyrelsen för att öka och komplettera dess förråd af fiskredskap. Vid kostnadsberäkningen torde man kunna utgå

ifrån, att till ledare bör af k. landtbruksstyrelsen förordnas fiskeritjänsteman, hvars ersättning sålunda kan utgå på vanligt sätt och ej behöfva af Riksdagen särskildt anvisas.

För tre månaders tid torde en lämplig person, som genomgått fiskeriskola, böra ersättas med 450 kronor, hvartill komma eventuella resekostnader med 150 kronor, således per år	kr. 600: —
2 handtlangare under 90 dagar och 2 under 45 dagar torde erhållas för pr år	» 1,080: —
Ersättning för upplåtelse af fiskevatten utöfver det ofvan nämnda, gratis upplåtna. På grund af det intresse, med hvilket arbetet antagligen kommer att mottagas, upptages denna post till endast pr år	» 100: —
	Summa pr år kr. 1,780: —
eller för tre år	» 5,340: —
Till anskaffning och undersökning af redskap	» 1,900: —
För märkning af fisk (silfvermärken, annonskostnader och ersättning för lämnade uppgifter om fångade, märkta fiskar)	» 800: —
Oförutsedda utgifter	» 460: —
	Summa kr. 8,500: —

Häraf torde behöfvas:

Under första året	kr. 4,700: —
» andra »	» 1,900: —
» tredje »	» 1,900: —
	Summa kr. 8,500: —

På grund af hvad här ofvan anförts, får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville till anställande af undersökningar öfver möjligheten att genom fiskodling i större skala befrämja fiskets utveckling inom mellersta Sveriges Östersjöområde ställa till k. landtbruksstyrelsens förfogande ett belopp af kronor 8,500 att utgå med kronor 4,700 år 1910, kronor 1,900 år 1911 samt kronor 1,900 år 1912.

Stockholm den 25 januari 1909.

Fredrik von Rosen.

Specifikation å redskap m. m.

En större not	kr. 200:—
En mindre yngelnot	» 150:—
Tio stycken grimnät à 20 kronor	» 200:—
Femton slättnät à 10 kronor	» 150:—
Två storryssjor à 100 kronor	» 200:—
Tio större ryssjor à 10 kronor	» 100:—
Tjugu mindre ryssjor à 5 kronor	» 100:—
Olika häfvar	» 100:—
Sumpar och material därtill, 15 stycken à 10 kronor	» 150:—
Hägnader och stängselnät samt material därtill såsom bräder, slanor, metalltrådsnät m. m.	» 150:—
Skrapor och dylikt	» 50:—
Kläckningsapparater	» 200:—
Diverse öfrig materiell	» 150:—
Märkningsgrejor och silfvermärken, (1,500 stycken à 20 öre)	» 325:—
Annonskostnader	» 100:—
Ersättning för återlämnade märken, 750 stycken à 50 öre	» 375:—
	Summa kronor 2,700:—

Om också 50 öre pr styck är litet och kan behöfva höjas, är det nog osannolikt, att man får igen så mycket som hälften af märkena.
